

Latweefchu Uwises.

Ur augstas Gewefchanas = Kummiffiones sinu un nowehleschanu.

Nr. 48. Zettortdeenâ 29tâ Novemberâ 1828.

No Pehterburgs.

Us wifsaugstaku Keisera pawehleschanu 13tâ Novemberâ deenâ ta lihka waddifchana tahs eefsch Deewa swehti aismiggufchas Keisereenes Marias Weodorownas no seemas pils lihds swehtu Pehtera Pahwila wirsbafnizu eefsch freposta un winna behres bijufchas. Scheit gan ar dauds wahrdeem warretu stahstiht, ar kahdu leelu stahiti un augstu gohdu schahs behres tappe noturretas un ka wifs no selta un fudraba, no dahrgem audekleim un puschkeem pee dauds tuhktosfchu swetschu spohschuma mirdsin mir-dseja, bet fur wahrduß atraddifim to pilnam is-teift, kahda leela nofkumfchana wiffur redsami nomannita tappe un ar kahdahm gaubahm un fchehlofchanas affarahm wiffi Keisera pilsehtas eemahneeki no klastuna un tahluma fawai mih-lai Memminai ar Deewu fazzija, kurras firds laipniba un augstas labdarrifchanas par wiffu puffimteni, kamchr muhsu Keisera namma dahrgs glihtums bija, atraitnes un bahrimus, nabbagus un baggatus, semjus un augstus, behrnus un firmus eepreezinaja un winnu swehtâ un nepeemirstamâ peeminnâ palifs.

No Wentespils.

Kahds buhs mans gals? — Kas tē pilnigi warretu atbildeht, tas, tã dauds laudis dohma, tas ahtri baggats taptu, jo ifkatrs, padohmu pee tahda meklebams, ar pilnahm rohkahm nahktu. — Bet kad schihs atsihschanas = kohka augli, kaut gan azzim jauki buhtu, tomehr zilwekam labbi ne isdohtohs, tapehz Deews no scheem aungleem ehst aisleedsis, un tã schi deena ne is-teiz riht = deenai kahda winna buhs, bet fluddina tiffai wisseem dsirdoht to mahzibu: Gallu zilweks! apdohma un tã muhschu nodsihwo, kã tu wehlesi pat mirstoh. — Ur schadu sinna-

fchanu arri katrs warr pahrtift un drohschi zereht; to mahzibu peenehmis, tahdu gallu atrast, kas winnam swehti isdohfees. — Dasch gudri-neeks, mulkis buhdams, saldatu ammatam dohma atrautees zaur pascha lohzecku eewainofchanu, bailigi waizadams: kahds buhs mans gals, saldatã buhdams. Tahdam pateeki, ir bes makfas, warr atbildeht: tawß gals buhs nelainigs! tik pat woi tu saldatã effi, woi zittu dsihwes kahrtu usnemfi; jo kas bes Deewa un prett Deewu Deewa lifkumam dohma isbeht, tas nekur drohschi ne pastahwehs, bet isnihks un ees bohjã! — Kas gan Ahkineeku Jurrim un winna mahjas = beedrim Uttam papreefsch warreja fazzih: kahds gals winneem buhs? — Schee Wentespils draudses = behrni, kã gohbigi sweineeki, lihds ar Binsu Zehkabu, septitã Novemberâ sawus tihklus ismette. Aliseijohit us juhru laifs gan labs lifkabs, kaut leetus gan fmaldsinaja; bet us pufs = nakti sneega = wehtra zehlahs, un ne zif ilgi tad ta masa laiwina tappe apgahsta. — Gan wiffi brehze pehz glahbschanaß; gan Ahkineeku fainneeks, Jurra tehws, ar pascha azzim dehlu redseja grimt un patß juhã eefrehja lihds kruhtim bet welti, wiffas laiwãß bija juhã, naktis laikã zitti laudis tē ne staigaja. Gan tee trihs beedri, zif spehdami wehl pee apgahstas laiwãß turrejahs, bet pahrnehti no augstuma Jurris un Utte grimme dibbinã; Zehkabs, paldees Deewam, ar wiffu laiwinu no bangahm pee mallas tappe ismests, un tabbi iswehnees, wessels mahjãß pahrnahze. Ne zif ilgi tad Uttes lihkis arri atraddahs, bet Jurri ne kur ne warreja manniht, kautschu tehws, affarahm raudoht deenãß un naktis dehla meefas mekleja. Tiffai pehz 4 deenahm juhre atdewe fawu laupijumu, un abbi nahwes = beedri tappe glabbati faufas semmes bedritē. Paldees Dee-

wam ka abbi wehl neprezzeti; Jurrim bija 20 gaddi un Uttam 33 gaddi. Jurris bija kohsch grahmatneeks, brangs puisis un paklausigs dehls; ta fakocht tehnam ka ohtra rohka. Zits dehls Ukhineekam naw, schis bija tas weens weeni-gais. —

Jurris kas sinn laimigs teizahs, swabbads buht no saldatu ammata, un tatschu zilweku likteni, nahwei, ne warreja isbehgt. Welti tadehl wiffi baidekli, kas zilweka fir di ween apgruhtina un daudreis grehku pinnektos eewedd! — Kur Deews un ammat muhs aizina, tur jaet bes atraufchanas, bes bailehm! galla stundina zittam nau sinnama ka ween Deewam, un tai ne weens ne warr isbehgt. Labbi tam, kas faitaifhts drohschi tai prettim warr eet! —

Vauffler.

No Widsemmes awisehm lassam, ka pehrnaja gadda eeksch 9 kirsphehlem 228 wezzi un 497 jau-ni pawiffam septinfimts, diwi desmit un peezi wilki irr noschauti tappuschy. No desmits kirsphehlem wehl nekahdi rapporti irr eesubtiti. Wisswairak Lehrpates aprinki tappe atrasti, kur 217, eeksch Zehsu teefas tikkai 26, un Sahmu semme nekahdi apkauti.

Pahrtulkoschana to basnijas lassamu sinnu no Kreewu karra spehka darbeem Turku semme.

III.

Sinna no Keiserikas Majesteetes galwas-fohrtela. ¹⁾

Dewita Juhniosa deena no General-Adjutant, Grahwa Orlowa, kas us krepostu ²⁾

¹⁾ galwas-fohrtelis tohp allasch ta weeta faukta, kur tas augstakais karra-walditais sawu fohrteli turr.

²⁾ kreposts, irr Kreewiski, tikdauds, ka zeets, apmuhrits pilfats. Nihga irr kreposts. Tapedz ir mehshuma labbad gribbam tohs apmuhritus, siprus pilfatus turpma krepostus is-faukt.

Matschinu bija noraidihts, ta sinna atrahje, ka Dschawar-Pascha, kas tur waldija, 4ta Juhniosa deena, ar to aplegherefchanas-pulka wirsneeka, Volkownika Nagowski, fahzis derretees, un 5ta Juhniosa deena, ap wakkaru, arri teescham faderrejis irr. Garnisohne, 800 wihru sipra, wallu dabbuja, pehz us platscha nolifteem karra-rihkeem, no kreposta isheet, un festa Juhniosa deena weens batalions ta Mueromska fahjineeku pulka ar islaistu karrohgu un bungu-fischamu pilfata waktis usnehme. Schin-ni pilfata irr 4 karrohgi, 74 dischgabbali, 15 meeseri, 5000 Kreewu pohdi pulwera, 8 dischgabbalu lairwas, ar 31 dischgabbalu, un leels waijadfibu krahjums panemts tappis.

Diwi padesmitas Juhniosa deenas agrunda tappe Keiserikai Majesteetei no Generalleitnanta Nihdigera tahs atflehgas un 4 karrohgi ta kreposta Kostendfchi atsuhititi, kas Kreewu spehkan irr padeweess. Te tappe garnisohnei wehlehts, tikkai ar teem karra-rihkeem isheet, kas pascheem saldateem peederr un sawu zelku us Basardtschifu usnemt. Erzoga ³⁾ Wellingtona fahjineeku pulks to paschu deenu kreposta eegahje un waktis usnehme.

Tanni pascha 12ta Juhniosa deena, patlabban kad galwas-fohrtelis Korasa eegahje, Generalleitnants, knehsis Madatows, tahs atflehgas un 14 karrohgu ta kreposta Girsowa atsuhitija, kas pehz septimu deenu apstahfchanas ⁴⁾ padeweess. Knehsis Madatows ar Turku Kommandantu ⁵⁾ Schim-Pascha tahdu norunna-

³⁾ Erzogs irr tas pats wahrs, kas leels kungz zittu reisi Kurjemme bija.

⁴⁾ kad karra spehks apkahrt weena pilfata lehgeri apmettahs, un neweenu wairs ne eeksch ne abra-laisch, tad fakka, ka tas pilfats a p s i a h t s irr; bet kad to zeetaki eeflehdsh un jau fahf dischgabbalu-walwus prett to ustaisht, un zittus karra-darbus zelt, tad fakka: pilfats irr ap-legherehts.

⁵⁾ Kommandants irr tahds karra wirsneeks, kas tahda pilli jeb pilfata pahf saldateem walda.

schanu berrejis, kà pee Kostendschi Kreposta berreta tappust. Weenpadesmità Zuhniusa deenà tas pilfatà eegahje, un tahs bastijones ⁹⁾ apnehme, kamehr 1900 wihri no garnisohnes, no Kreeweem pawadditi, zitti us Schumlu, zitti us Silistriju ⁷⁾ isgahje. Bes tahm jau peeminnetahm mantahm tappe schinnì stiprà pilfatà 92 dischgabbali, 6 meeseri, 3500 Kreewu pohdi pulwera un leels pulks ehdamaju un farra-leetu panenti.

Virmais raksts irr sibmehts: Generalstaba wirsneeks, Grahws Dibbitsch.

3.

Stahsti no Kreewu=tautas un walsts.

P e e k t a n o d a k t a.

Zaunu laiku stahsti.

No Mikaila Romanowa lihds leelai Kattirihnei.
No 1613 lihds 1762.

149 gaddi.

(Skattees Nr. 47.)

Zaun-iswehlehts Zars dsihwoja klosteri, pee sawas mahtes Martas; kas nemas negribbedama no dehla schkirtees, gruhiti bija pahrrunajama, lai to atlaistu. Winna tehws bija Mostowà par Metropolihstu, Wilarehts sauzams, bet preeksch basnijas ammatu usnemšanas bija winna wahrds Weodors, Nikita dehls, Romanow, un to brihd, kad dehls par Zaru tappe zelts, winsch tappe Pohlòs zeetumà noturrehts. Zaimais Zars Mikails no mahtes puffes, wezzas Ruhrika zilts pehznahkamais bija, un ta labbad tam arri labprahst klauffija. Virmas ruhpes turreja sawu walsti zaur meeru atkal uskohpt, lai arri makfatu,

⁹⁾ bastione irr walwja dalla, fur arween dischgabbali stahw.

⁷⁾ Schumla, tà kà Silistrija irr diwi leeli un lohti apstiproti pilfati Turku=semne.

ko makfadam. Ar Sweedeem tahdu meeru berreja Stolbowà 1617, ka winni Nowogrodu atdewe, un zittus semmes stuhrus paturreja; ar Pohleem diwi reises fameerinajahs, un wisspehdigi teem Smolensku, un zittus gabbalus atdewe, bet par to Pohlu Rehinam atkal bij wiffahm zittahm teefahm us Kreewu walsti jaatfakka 1634. Pehz ta Mikails wehl II gabdus ittin jaukà meerà dsihwoja, un zaur labbu andela eegahdaschanu un zittahm prahtigahm eezelschanahm sawas walsts labbumu, kà gudris Rungs nokohpe. Ittin kohschi klahjehs, kà sawu tehru pagshdinaja.

Pohli to no zeetuma islaide, un winsch tappe par Patrijarku zelts. No ta laika gohdigs dehls 17 gaddus to par sawu lihdswalbineeku usnehme un neka bes sawa gudra tehwa Wilarehta padohma ne darrija. Pee leelahm runnas=teefahm, woi kad sweschu kehniu suhtiti fungi tappe preekschà laisti, wezzais tehws allasch pa dehla labbu rohku sehdeja. Zapehz Deews winna zilti arri schehligs bij.

(Turpmat walrat.)

Zeefas flubdinafchanas.

Is teem teefas raksteem La Kulbigas aprinka teefas.

Gefsch isflubdinafchanas to muishasckunga Friedrich Matthias Heise atlikkuschu mantu.

Notizis 15tà Nowembera 1828.

Us pawehleschanu tahs Keiserifkas Gohdibas, ta Patwalbineeka wiffas Kreewu Walsts u. t. j. pr., teel sinnams darrihts schis

f p r e e d u m s.

Pehz notikkuschas pahrluhkoschanas ta pehz pawehleschanas no ta aistsahwetaja rakstòs preekschà likta padohma, zif no muishasckunga Heise atlikkuschahm mantahm wessela manta un zif parradu, un kahdà wihse tahs jaisdalla, wisseem un jekfurreem, kam pee schahm atlikkuschahm mantahm dalla irr, scheid tohp usdohts, lihds septitu Dezenibera deenu schi gadda ar fladireem wahrbeem isteift, kas teem wehl scheid irr jarunna un ja peeminu, zittadi pehz teem usnemteem

teefasbraksteem tas galla wahrds schinni leetâ tapß no
spreests. No teefas puffes!

Sluddinahts tai paschâ deenâ lâ augscham stahw.

(Ta teefas appafschrakstischana.)

No protokololla isbrakstijis un us tizzibu sawu
wahrdu appafschâ lizzis: 2

E. Günther, fiktehrs.

* * *

Us pawehleschanu tahs Keiserifkas Gohdibas,
ta Watwaldineeka wiffas Kreewu walsts u. t. j. pr.
tohp no Suhres pagasta teefas wiffi parradudeweji ta
zitfahrfiga Suhres fainneeka Kunzu Walt, kursch
sawas mahjas patß atdewis un par kurra mantu dehl
truhkuma no Inventariuma un zittu parradu, zaur
schihß teefas spreedumu no 3 f. m. konkurse nolikta,
zaur scheem raksteem usfaukti un aizinati, pee saude-
schanas sawas teefas eeksch 2 mehneschu starpas,
prohti lihds to 3schu Janwara mehnescha deenu ta
1829ta gadda, kursch par to weenigu un isflehsam
terminu nolikts, ar sawahm prassischanahm un winnu
peerahdischanahm woi paschi, jeb zaur weetneekem,
fur tahdi wehleti, scheitan peeteiktees un tad to tah-
lafu teefas spreedumu nogaidiht. Suhres pagasta tee-
fa tanni 6tâ Nowembera 1828. 3

+++ Jaunaraj Indrik, pagasta wezzakais.
(Nr. 65.) Fr. Grücke, pagasta teefas ffrihweris.

* * *

Us pawehleschanu tahs Keiserifkas Gohdibas,
ta Watwaldineeka wiffas Kreewu Walsts u. t. j. pr.
tohp no Polangas pagasta teefas sinnamß darrihts, ta
no 17tas Dezembera mehnescha deenas schi gadda,
Polangas un tad Wirstinikku, Schelwu, Schibiniku,
Zaskowdas, Ushpeltku, Swentajas, Wilimischku un
Polibgeru zeemâ, no daudseem fainneekem, mu-
schas parradu labbad, mahjas- un druwas-leetas,
dischi un sibti lohpi un sirgi, us uhtropu wairak soh-
litajecem, preft tuhbaliau aismakfaschanu, pahrdohhti
fluhs. Polangâ tai 16tai Nowembera mehnescha
deenâ 1828ta gadda. 3

+++ Mikkel Waynor, pagasta wezzakais.
(Nr. 277.) K. Meyberg, pagasta teefas ffrihweris.

* * *

Us pawehleschanu tahs Keiserifkas Majesteetes,
ta Watwaldineeka wiffas Kreewu Walsts u. t. j. pr.
tohp no Sergemites pagasta teefas wiffi tee, kam taif-

nas prassischanas no ta Sergemites fainneeka Kublu
Chrnesta buhtu, kursch sawas mahjas, patß atdewis
un par kurra mantu konkurse spreesta, aizinati, lai
pee schihß teefas lihds 21mu Dezembera schi gadda pee-
teizahß. Sergemites pagasta teefa 23schâ Dkto-
bera 1828. 1

(S. W.) +++ Pullesch Rahel, pagasta wezzakais.
(Nr. 40.) Friedrich Hildebrand, pagasta teefas ffrih-
weris.

* * *

Tanni 5tâ Dezembera deenâ f. g. pussdeenâ pulstera
12, taps daschi, tam mohderneekam Schmidt un winnu
gaspaschai peederrigi skappi, lahdes un krehfli, arriidhan
zittas gultudrahnas eeksch uhtropes tam wairaksohli-
tajam eeksch Salkasmuischas pahrdohhti, kas teem pira-
zejem par sinnu dohts tohp.

Salkasmuischas pagasta teefa tanni 15tâ Nowem-
bera 1828. 2

(L. S. W.) +++ Kristap Smilgain, pagasta wezza-
kais.

(Nr. 113.) H. Helms, pagasta teefas ffrihweris.

* * *

Us lauku ta pee frohna Drukasmuischas peederriga
fainneeka Strahlu Kristapa, irr pehz Lamberta tirgul
21mâ Septempera deenâ weens behrs sirgs atrahß
tappis. Tas, kam schis sirgs peederr, tohp usfauhts
tschetru neddelu starpâ pee schihß pagasta teefas pee-
teiktees; jo pehz schi laika tas sirgs tai pagasta lahde
par labbu uhtropß taps pahrdohhts.

Frohna Behrsmuischas pagasta teefa tai 22trâ No-
wembera 1828.

H. Weise, teefas peefeshdetais.
(Nr. 626.) Müller, pagasta teefas ffrihweris.

Zitta sluddinafchana.

Tas us to leelzefku no Baukas us Nihgu pee tahß
dsintas Wiffesmuischas peederrigß Gallafrohgs, kas
3i werste tahlu no Nihgas irr, ar divi wahju
istabahm, divi stebdelehm, weenu labbu dahrsu un
weenu lauku no 3 puhru weetas sehjuma, taps us
scheem nakfameem jaukeem seemaswechtkeem us ar-
renti par 80 Rub. Sudr. isdohhts, — tadehl lai tee, kam
patifschana buhtu to peeminnetu frohgu us arrenti
nemt, pee tahß peederrigas muischas waldischanas pee-
teizahß. Wiffesmuischa tanni 27tâ Dktobera 1828. 1

E. Petersenn, muischasfungß.

3 f t z u d r u c k e n e r l a u b t .

Im Namen der Civiloberverwaltung der Ostprovinzen: J. D. Braunschweig, Censor.

No. 496.